

Beleef De Nieuwe Afsluitdijk

Duurzaam en natuurlijk innovatief

Samenvatting Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk 2013 - 2016

Verantwoording

Deze uitgave is een samenvatting van het uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk 2013 – 2016. De eerder genoemde ambities en projecten in de notities 'Ambitieagenda Afsluitdijk' en 'Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk', zijn in deze uitgave geordend binnen de thema's Energie & Water, Natuur & Water en Economie & Water. Water is de verbindende schakel.

Colofon

Dit is een uitgave van projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk.

Contact

Voor vragen of om met ons mee te doen kunt u contact opnemen met het projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk.
Telefoon: 058 2925820
Email: info@denieuweafsluitdijk.nl

Tekst

Ben Wagenaar, Schrijfburo Terwisscha en Wagenaar

Concept, redactie en coördinatie

Projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk

Ontwerp

Annelies Ruesink, provincie Fryslân

Fotografie

Christine Kolster
Klaas Pot
Annelies Ruesink
Jacob van Essen, Het hoge Noorden

Drukwerk

provincie Fryslân

Mei 2013

Disclaimer:

Bij de totstandkoming van deze uitgave is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Desalniettemin kan de uitgever geen verantwoordelijkheid nemen of aansprakelijk worden gesteld voor mogelijk foutieve informatie.

Vooraf

De komende jaren zetten bedrijfsleven, kennisinstellingen en regionale overheden zich samen in voor de vernieuwing van de Afsluitdijk. Dit gebeurt in het verlengde van de werkzaamheden die het Rijk uitvoert om de waterkering toekomstbestendig en veilig te maken. De regionale partners investeren samen in duurzame initiatieven binnen de thema's Energie & water, Natuur & water en Economie & water. Projecten en initiatieven versterken elkaar. De Nieuwe Afsluitdijk is een samenwerking van de provincies Noord-Holland en Fryslân en de gemeenten Hollands Kroon, Súdwest-Fryslân en Harlingen.

Het resultaat? De oeververbinding van Noord-Holland naar Fryslân, ooit bedoeld als waterkering met een wegverbinding, is in 2020 veranderd in:

- een kraamkamer voor duurzame en ecologische innovatie
- een visitekaartje van UNESCO Werelderfgoed, de Waddenzee
- een economische factor van betekenis voor de regionale economie
- en een internationaal aansprekend voorbeeld van de manier waarop wij omgaan met water, natuur en energie.

In deze uitgave schetsen we een beeld van die duurzame toekomst. Maar eerst staan we kort stil bij het verleden en wat er gaat gebeuren om het icoon van Nederlandse strijd tegen water toekomstbestendig te maken.

Inhoudsopgave

De Nieuwe Afsluitdijk	6
Recht door zee	8
Door de tijd ingehaald	10
Ambities naar regio	13
Wat doet de Rijksoverheid	15
Samen gaan voor ruimtelijke kwaliteit	16
Wat doet de regio	19

Thema's en projecten	20
----------------------	----

Energie & water

▪ Pilot Blue Energy	24
▪ Stromingsenergie	25
▪ Zonne-energie	26

Natuur & water

▪ Building with Nature	30
▪ Herstel ecologische verbinding Waddenzee-IJsselmeer	32

Economie & water

▪ Recreatie & Toerisme	36
▪ Mobiliteit en bereikbaarheid	38
▪ Zilte teelt en aquacultuur	39
▪ Informatiecentrum	40
▪ Waddenpoort Den Oever	41

Hoe verder	42
------------	----

De Nieuwe Afsluitdijk

Rond 2020 bezoekt u De Nieuwe Afsluitdijk: het gerenoveerde icoon van Nederlands succesvolle strijd tegen het water. Hij is niet alleen versterkt en bestand tegen klimaatverandering, maar ook een belangrijke publiekstrekker en toonbeeld van duurzame energiewinning en nieuwe deltatechnologieën.

U rijdt van Den Oever richting Fryslân. In de Noord-Hollandse kustplaats is de havendijk versterkt en kreeg de waddenpoort een fraaie facelift. In deze toegangspoort tot UNESCO Werelderfgoed Waddenzee wordt niet alleen gewerkt, maar ook volop gerecreëerd.

De sluizen bij Den Oever zijn, net als aan de Friese kant van de dijk, versterkt. Bovendien is de afvoercapaciteit vergroot. Pompen zorgen er voor dat het waterpeil van het IJsselmeer, ook bij hoog water op het wad, op niveau blijft.

Getijverschil en stroming drijven onderwaterturbines aan die duurzame energie opwekken. Hetzelfde doen het nieuwe, duurzame fietspad (de SolaRoad) en de

zonnepanelen die plaatselijk het talud van de dijk sieren. Verderop trekt de proefopstelling voor Blue Energy uw aandacht. Zij benut het potentiaalverschil tussen zoet en zout water aan weerszijden van de dijk voor een nieuwe vorm van duurzame energiewinning.

Op en rond de Afsluitdijk is het gezellig druk. Niet alleen bij het Monument, maar ook op de camperplaatsen en de aanlegsteigers waar recreanten van water, natuur en het weidse uitzicht over wad en IJsselmeer genieten. Het nieuwe informatiecentrum trekt vele duizenden bezoekers die interactief kennismaken met alles wat ze op en rond de nieuwe Afsluitdijk kunnen ontdekken en beleven.

Bij Kornwerderzand treft u een kronkelende Vismigratierivier aan die de Waddenzee en IJsselmeer op natuurlijke wijze verbindt. Bij Zurich trekken wadlopers er op uit om een nieuw stuk waddenlandschap te ontdekken.

Toekomstmuziek? Ja en nee. De Nieuwe Afsluitdijk staat in de steigers. Overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen werken de komen jaren nauw samen om dit cultureel erfgoed veiliger en aantrekkelijker te maken. Met veel aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit worden duurzame functies toegevoegd die interessant zijn voor het bedrijfsleven, de wetenschap en het grote publiek.

De Rijksoverheid zorgt voor de harde infrastructuur, de regio voor de randvoorwaarden en smeerolie om

alle ambities de komende jaren daadwerkelijk te realiseren.

Deze publicatie weerspiegelt en onderbouwt deze ambities, plaatst ze in de tijd en in een groter verband en neemt u mee naar waar het ooit begon en waar we rond 2020 staan.

Tineke Schokker-Strampel,
voorzitter Regionale Stuurgroep De Nieuwe Afsluitdijk

De Regionale Stuurgroep De Nieuwe Afsluitdijk

Joke Geldhof,
Gedeputeerde
provincie Noord-Holland

Theo Meskers,
Wethouder
gemeente Hollands Kroon

Maria Le Roy,
Wethouder
gemeente Harlingen

Hayo Apotheker,
Burgemeester
gemeente Súdwest-Fryslân

Tineke Schokker-Strampel,
Gedeputeerde
provincie Fryslân

Recht door zee

De Afsluitdijk trekt jaarlijks zo'n 250.000 bezoekers. Binnen- en buitenlandse gasten die zien en ervaren welk huzarenstukje Nederlandse ingenieurs begin vorige eeuw klaarden. Met beperkte middelen en de inzet van duizenden arbeidskrachten verrees binnen vijf jaar een 30 kilometer lange en 90 meter brede dam die van de Zuiderzee het IJsselmeer maakte. Kaarsrecht, met een knik bij Kornwerderzand. De aanleg van de Afsluitdijk behoorde tot de Zuiderzeewerken, waaronder ook de bouw van de Amsteldiepdijk (Wieringen) en de inpoldering van de Wieringermeer, Noordoostpolder en Flevopolder vielen. Een megaproject dat wereldwijd de aandacht trok, overstromingen voorkwam, zorgde voor extra land, voedsel en een groot zoetwaterbekken: het IJsselmeer.

De aanleg van de dijk startte in januari 1927. Op 28 mei 1932 dichtten de werklieden het laatste gat. Tussentijds verrees schut- en spuisluizen bij Den Oever en Kornwerderzand. De klus werd geklaard vanaf vier locaties: beide oevers en de werkeilanden Breezanddijk en Kornwerderzand.

De Afsluitdijk speelt niet alleen een belangrijke rol in ons waterbeheer. Het deltawerk overbrugt letterlijk de afstand tussen Noord-Holland en Fryslân, stimuleert de regionale economie en ontwikkelde zich tot toeristische attractie en icoon van Nederlands watermanagement.

De aanleg had niet alleen positieve effecten. Zo heeft de dijk het onmogelijk gemaakt voor veel vissoorten om te migreren tussen zout en zoet water: de Waddenzee en de voormalige Zuiderzee.

De Nieuwe Afsluitdijk (DNA)

De Nieuwe Afsluitdijk verenigt verschillende functies en doelen. Versterkte waterwerken beschermen het achterland, ook de komende decennia, tegen overstromingen. De bijzondere ligging en natuurlijke omstandig-

heden worden gebruikt om innovatieve technieken en nieuwe toepassingen te testen. Zon en water gaan duurzame energie opwekken. Water en stroming worden benut voor de aanleg van nieuwe kwelders en

het verbeteren van de soortenrijkdom. Nieuwe (water)-technologieën worden in praktijk getest. Samen stimuleren overheden, bedrijfsleven en onderwijs de regionale economie op een duurzame en innovatieve manier.

Dr. Ir. Cornelis Lely

Velen kennen hem van het standbeeld bij het Monument op de Afsluitdijk: Cornelis Lely. Lely is de vader van de Zuiderzeewerken. In 1891 ontwierp de jonge ingenieur de eerste, levensvatbare plannen. In 1913 zorgde hij er als minister van Waterstaat voor dat het project op de

agenda van het kabinet kwam. Toch ging het parlement pas in 1918 akkoord met de Zuiderzeewet. Hiervoor waren een watersnoodramp (1913) en voedselschaarste (1918) nodig.

Door de tijd ingehaald

De Afsluitdijk doet al ruim tachtig jaar dienst. Een periode waarin hij zijn waterkerende en economische functie overduidelijk bewees. In die tachtig jaar is er echter ook veel gebeurd en veranderd. De sluisen zijn verouderd en aan versterking toe. Door klimaatverandering wordt het moeilijker om het steeds hoger wordende zeewater te keren en overtollig IJsselmeerwater te lozen. Daarmee is de veiligheid opnieuw in het geding en is de ooit spraakmakende waterkering door de tijd ingehaald.

In 2006 besloot het Rijk de Afsluitdijk en kunstwerken te versterken. Gecombineerd met, door de regio aangedragen, nieuwe duurzame functies die de oeververbinding als publiekstrekker en icoon van onze waterbouwkundige kennis en kunde op de kaart zetten.

Veiligheid in geding

Het veiligheidsniveau van de Afsluitdijk en kunstwerken ligt ver onder de wettelijke norm. De schutsluizen kunnen stormen die eens in de 100 tot 250 jaar voorkomen niet weerstaan. De dijk zelf is bestand tegen natuurgeweld dat eens in de 1000 jaar optreedt. Wettelijke eis? Bestand zijn tegen (extreme) omstandigheden die eens in de 10.000 jaar kunnen voorkomen. Versterking is een must.

Versterken/vervangen

In 2006* bleek dat de Afsluitdijk door klimaatverandering en veroudering niet meer aan de veiligheidseisen voldeed. Besloten werd:

- de dijk te versterken;
- de schut- en spuisluizen te versterken;
- aan de Afsluitdijk nieuwe, innovatieve functies toe te voegen.

* Eerder werd al besloten de afvoercapaciteit van de spuisluizen te vergroten.

Ambities naar regio

Om de dijk aantrekkelijker te maken en om te toveren tot een proeftuin voor nieuwe, duurzame technieken, vroeg Rijkswaterstaat overheden, marktpartijen en kennisinstellingen met innovatieve projectvoorstellen te komen. Initiatieven die zij samen of in samenhang met de 'renovatie' van de dijk zou kunnen uitvoeren. Dit was niet aan dovemansoren gericht. Tussen 2007 en 2012 werd er veel onderzoek gedaan, verschenen er verschillende notities en werden er mooie plannen ingediend (zie kader).

Rond de besluitvorming over de 'Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk' werd afgesproken dat het Rijk zich in het vervolg zou richten op de veiligheid. De regio neemt de ambities voor haar rekening. De betrokken provincies (Noord-Holland en Fryslân) en gemeenten (Hollands Kroon, Súdwest-Fryslân en Harlingen), zijn verenigd in het regionale programma De Nieuwe Afsluitdijk. De regio is actief aan de slag gegaan om projecten te werven die samen met marktpartijen en kennisinstellingen gerealiseerd kunnen worden. De aspiraties werden vastgelegd in de Ambitie Agenda Afsluitdijk. Planologisch werden de ambities alvast voor een belangrijk deel opgenomen in de Structuurvisie Toekomst van de Afsluitdijk (december 2011). Eind 2011 tekenden het Rijk en de regionale overheden de bestuursovereenkomst die hun samenwerking bekrachtigt. Bij de ondertekening zegde de staatssecretaris een rijksbijdrage van € 20 miljoen toe voor het realiseren van de ambities. Een teken van vertrouwen en een belangrijke stimulans om de plannen snel te realiseren.

Documenten

- Resultaten van een participatieve verkenning (maart 2008)
- Resultaten van een marktverkenning: acht integrale visies (augustus 2008)
- Toekomst Afsluitdijk, resultaten van een marktverkenning (december 2008)
- Dijk en meer, Eindrapportage verkenning Toekomst Afsluitdijk (maart 2009)
- Project Toekomst Afsluitdijk, Plan MER / Passende beoordeling (januari 2010)
- Gezamenlijk advies stakeholders (november 2010)
- Eindadvies, Adviescommissie Toekomst Afsluitdijk (juni 2011)
- Ambitie Agenda Afsluitdijk (december 2011)
- Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk (december 2011)
- Verslag marktconsultatiedag (februari 2012)
- Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk (2013 - 2016)

Wat doet de rijksoverheid

Taak en randvoorwaarden

De rijksoverheid staat garant voor de harde infrastructuur; de versterking van de Afsluitdijk. Verder stelt zij, samen met de regio, de randvoorwaarden voor het verwezenlijken van de ambities vast. Deze kaders vindt u terug in de 'Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk' (2011). De kaders voor de ruimtelijke kwaliteit worden verder uitgewerkt in het masterplan beeldkwaliteit.

Tot slot formeren Rijk en regio het Q-team. Deze professionals, voorgezeten door de Rijksadviseur Landschap en Water, geven gevraagd advies over de ruimtelijke kwaliteit.

Werkzaamheden

In 2016 start de versterking van de Afsluitdijk. De dijk wordt verstevigd met een harde laag. De keuze voor versterking biedt een aantal

voordelen. Zo kan hij in fases worden uitgevoerd en zijn de kosten aanmerkelijk lager. Bij uitzonderlijke stormen kan er straks wel water over de dijk slaan, maar dat is geen probleem.

Deze keuze betekent wel dat de waterveiligheid niet tot 2100, maar tot 2050 is gegarandeerd. Dit kan echter ook een voordeel zijn. In 2050 is er immers meer duidelijk over de impact van klimaatverandering en zeespiegelstijging. Dus ook meer bekend over de noodzaak tot en mate van een eventueel volgende dijkversterking. Bovendien is de kans reëel dat er dan nieuwe inzichten en nog duurzamere technieken voorhanden zijn.

De sluiscomplexen aan weerszijden van de Afsluitdijk worden versterkt. In vijf spuikokers bij Den Oever worden pompen geplaatst. Dit is nodig om ook bij een hoge waterstand in de Waddenzee water uit het IJsselmeer te kunnen lozen. Om de vistrek tussen het IJsselmeer en de Waddenzee te stimuleren komt er bij Den Oever een vishevel. Bij Kornwerderzand onderzoekt de regio de haalbaarheid van de aanleg van een Vismigratierivier.

Samen gaan voor ruimtelijke kwaliteit

Het verbeteren en behouden van de ruimtelijke kwaliteit van de Afsluitdijk, is een gezamenlijke ambitie en verantwoordelijkheid van het Rijk en de regio. Ingrepen en initiatieven worden daar dan ook op beoordeeld. Of het nu gaat om de landschappelijke inpassing of het bewaken van de cultuurhistorie.

De 'Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk' is hier ook duidelijk over:

"De Afsluitdijk is een icoon van de Nederlandse strijd tegen het water, heeft aanzienlijke cultuurhistorische waarde en de beleving van de robuuste, rechtlijnige dijk tussen IJsselmeer en Waddenzee is uniek. De Afsluitdijk is een voorbeeld van de internationaal vermaarde Nederlandse waterbouw en trekt bezoekers uit de hele wereld. In de geschiedenis van Nederland en in de identiteit van het IJsselmeergebied speelt de dijk een belangrijke rol. De Afsluitdijk zal ook in de toekomst een icoon zijn: van verleden en toekomst, duurzaamheid en innovatie, trekpleister in het noorden van het land en visitekaartje van de Nederlandse waterbouwtraditie."

De Afsluitdijk is weliswaar geen rijksmonument, maar op en langs de dijk vindt men wel verschillende rijksmonumenten, zoals beide sluizencomplexen en het monument van Dudok. Bovendien hebben de woningen met voorhaven, buitenhaven en bruggen bij Kornwerderzand de status van beschermd dorpsgezicht. De cultuurhistorische waarden van de Afsluitdijk staan beschreven in een brochure van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Met de modernisering van de Monumentenzorg, beoordeelt het Rijk een object voortaan ook meer in relatie tot haar omgeving en andere objecten die van cultuurhistorische waarde (kunnen) zijn.

Deze aanpak staat ook centraal bij de Afsluitdijk. Gestreefd wordt naar behoud en versterking van de bestaande ruimtelijke kwaliteit en aantrekkelijkheid. Ook met het oog op recreatie en toerisme. Deze benadering biedt ook ruimte voor vernieuwing.

Het Masterplan beeldkwaliteit dat we opstellen, geeft hieraan verdere invulling. Ontwikkelingen worden zoveel mogelijk geconcentreerd in de bestaande 'knooppunten': de koppen van de dijk, de sluizencomplexen, het monument van Dudok en Breezanddijk.

Eén project dient meerdere doelen

Een voorbeeld van een project die meerdere doelen dient is de pilot Blue Energy (start 2013). Deze nieuwe (water)technologie wordt ingezet om **duurzame energie** uit zoet en zout water op te wekken. Daarnaast draagt de praktijkproef bij aan innovatie en kennisontwikkeling in de regio. Een succesvolle test zorgt voor **economische** spin-off en hoogwaardige werkgelegenheid. De proefcentrale trekt ook onderzoekers, **toeristen** en (internationale) media.

Wat doet de regio

De regionale partners gaan en staan voor het werven en realiseren van duurzame en innovatieve projecten binnen de thema's:

- Energie & water
- Natuur & water
- Economie & water

De projecten worden integraal en gebiedsgericht aangepakt, zodat ze elkaar onderling versterken (zie kader op de linkerpagina).

De Nieuwe Afsluitdijk gaat een belangrijke rol spelen in de omschakeling van fossiele naar hernieuwbare energie én de ontwikkeling van watertechnologie. Net zo goed als innovatieve en duurzame projecten binnen de thema's water,

natuur en economie nieuwe kansen bieden voor toerisme en recreatie.

Water, energie en innovatie passen ook in het topsectorenbeleid van het Rijk. Samen met de economische impuls die van De Nieuwe Afsluitdijk uitgaat, biedt dat mogelijkheden om voor financiële ondersteuning door derden in aanmerking te komen.

Succes staat of valt bij enthousiasme, interesse en medewerking van bedrijven en kennisinstellingen. We dagen ze uit en stimuleren ze om vernieuwende ideeën en initiatieven aan te dragen. Vanzelfsprekend betrekken we ze nauw bij het uitwerken van projectvoorstellen en dragen ze zorg voor de uitvoering. De overheid stimuleert en ondersteunt.

Partners en organisatie

De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) is een samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Fryslân, gemeenten Hollands Kroon, Súdwest-Fryslân en Harlingen. Zij stelden ook de Ambitie Agenda Afsluitdijk (2011) en het Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk (2013-2016) op met thema's en kansrijke projecten. Genoemde partners zijn vertegenwoordigd in de Regionale Stuurgroep De Nieuwe Afsluitdijk en de gezamenlijke Bestuurlijke Stuurgroep De Nieuwe Afsluitdijk van het Rijk en de regio.

In de Regionale Commissie De Nieuwe Afsluitdijk (RCA) zitten behalve de projectpartners, ook vertegenwoordigers van betrokken bedrijven, belangenbehartigers en kennisinstellingen. Deze commissie adviseert de regionale stuurgroep en bevordert het verloop van projecten. Het projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk ondersteunt de Regionale Stuurgroep, de commissie en de verschillende werkgroepen (zie bijlage 1). In 2013 wordt bekeken of het projectbureau kantoor kan houden in Kornwerderzand.

Thema's en projecten

Voor de thema's Energie & water, Natuur & water en Economie & water zijn tal van innovatieve voorstellen ontwikkeld en aangedragen. De meest kansrijke zijn opgenomen in de Ambitie Agenda Afsluitdijk (eind 2011) en uitgewerkt – en waar mogelijk van start-datum en prijskaartje voorzien – in het Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk (2013-2016), waar deze uitgave een samenvatting van is.

Het projectbureau roept iedereen op om met nieuwe initiatieven te komen. Iedereen die aan de doelen (zie kader) voldoet kan meedoen. Ook de komende jaren kunnen nieuwe voorstellen worden aangedragen.

Energie & water

Natuur & water

Economie & water

Doelen

Projecten passen in één of (liefst) meer van de genoemde thema's, Energie & water, Natuur & water en Economie & water. Ook letten we op de haalbaarheid van de plannen en of ze aansluiten bij onderstaande projectdoelen en de ruimtelijke kwaliteitsvoorwaarden:

- het ontwikkelen van innovatieve kennis, met een reële kans op economische spin-off;
- het beter benutten, ten gelde maken en (wereldwijd) uitdragen van het unieke waterbouwkundige, ruimtelijke, toeristische en recreatieve karakter van de Afsluitdijk;
- het creëren van duurzame initiatieven en een spraakmakende etalage voor nieuwe technieken,
- herstel ecologische verbindingen

Energie en water hebben meer gemeen dan u wellicht denkt. Het opwekken van energie met fossiele brandstoffen is waarschijnlijk de belangrijkste oorzaak van klimaatverandering. Dus ook van de zeespiegelstijging en de toenemende aanvoer van (smelt- en regen)water uit het achterland. Samen maken ze dat we ons waterbeheer moeten aanpassen en onze dijken versterken. Indirect lossen we wateroverlast op door het gebruik van (eindige) fossiele brandstoffen te beperken en duurzame energie te winnen. Energiebronnen als zon, wind, water, biomassa en aardwarmte hebben dan ook de toekomst.

De Afsluitdijk leent zich bij uitstek voor de winning van duurzame energie. De lichtintensiteit in het noorden is hoger dan elders in het land. De wind waait er vaak krachtig. Aan getijverschil, stroming en de combinatie van zoet en zout water geen gebrek.

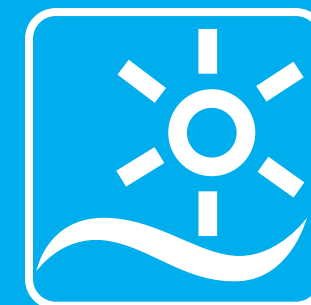
Begrijpelijk dat er veel belangstelling is voor het thema Energie & water. Zowel van de kant van overheden als van kennisinstellingen en

bedrijfsleven; deze partijen werken veelal samen binnen Energy Valley.

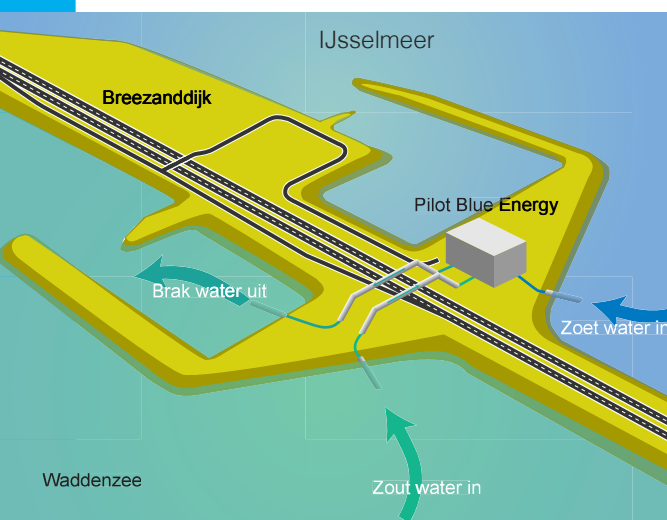
In ontwikkeling

Onder dit thema behandelen we de meest concrete en in het Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk opgenomen projecten.

Energie & water

Pilot Blue Energy

Met het opwekken van Blue Energy kunnen we de energievoorziening verduurzamen. Deze nieuwe technologie benut het potentiaalverschil tussen zoet en zout water. Eenvoudig gezegd worden positieve en negatieve deeltjes met membranen gescheiden en bij elkaar gebracht zodat er stroom gaat lopen. Dit proces noemen we ook wel omgekeerde elektrolyse.

Blue Energy

Locatie	– Breezanddijk
Doelstelling	– Ontwikkelen en testen nieuwe technologie, door het duurzaam opwekken van energie – Creëren hoogwaardige kennis en werkgelegenheid – Publiek informeren
Aansluiten	– Topsectorenbeleid Rijksoverheid – Greendeal – Duurzame energie ambities Noordelijke overheden
Partners	– REDstack – Fuji – Wetsus
Trekker	– REDstack
Fasering	– 2013 – 2016 pilot – 2017 – e.v. opschaling tot 0,5 tot 1 MW
Kosten	– Pilot € 7,8 miljoen

Duidelijk is dat de Afsluitdijk, die letterlijk zoet en zout water scheidt, zich als geen andere locatie leent voor een dergelijke proef. Trekkers van dit project, waarin watertechnologie en duurzame energie samenkomen, zijn REDstack, Wetsus, Fuji en Energy Valley.

In 2012 is een vergunning verleend voor de bouw van een proeflocatie bij Breezanddijk. De pilot van 8 miljoen euro start in 2013 en wordt gefinancierd door REDstack, Fuji, Wetsus, provincie Fryslân en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Zij vragen het Waddenfonds een bijdrage in de bouw van een informatie- en communicatiepunt, voor onderzoek naar de omgevingseffecten en voor het delen van kennis. Is de pilot een succes, dan bestaat er een kans dat er een centrale komt die tussen de 0,5 en 1 Megawatt (MW) produceert: goed voor 500 tot 1000 huishoudens. Na 2020 zou de capaciteit verder uitgebreid kunnen worden. Voorlopig is het voornaamste dat de Afsluitdijk een kraamkamer wordt voor nieuwe, kansrijke technologieën met de nodige spin-off.

Stromingsenergie

Insiders verwachten dat energie uit getijstroom op termijn goed is voor 10% van de elektriciteitsbehoefte in de wereld. Deze milieuvriendelijke vorm van energieopwekking maakt gebruik van stromend water. Stroming ontstaat door getijverschillen, maar bijvoorbeeld ook door verval of het spuien van water.

In Den Oever draait het Tidal Testing Centre (TTC) proef met een (onderwater)turbine die aangedreven wordt door het water dat via de spuisluizen uit het IJsselmeer naar de Waddenzee stroomt. Deze turbine heeft een vermogen van 100 kW.

In 2013 staat een uitbreiding op de agenda. De vergunning voor het bijplaatsen van twee turbines is binnen. Ook komt er een testomgeving voor verschillende typen turbines.

De Nieuwe Afsluitdijk moet het internationale testcentrum voor duurzame energieopwekking worden, waaronder stromingsenergie. Belangrijk daarbij is de kennis- en voorlichtingsfunctie. Er wordt samengewerkt met soortgelijke centra in

Schotland en Zeeland, maar ook met de kennisinstellingen ECN en NIOZ.

De kennis en ervaring die hier wordt opgedaan, komen van pas als bij de renovatie van de Lorentzsluizen bij Kornwerderzand dezelfde techniek wordt toegepast. Hier liggen kansen voor een demonstratieproject van maximaal 15 MW, dat 1000 huishoudens van stroom voorziet.

Stromingsenergie

Locatie	– Den Oever
Doelstelling	– Testen nieuwe vorm energieproductie op basis van stroming – Creëren generieke testlocatie voor getidenturbines – Voorbereiden demonstratieproject spuicomplexen – Creëren hoogwaardige werkgelegenheid – Publiek informeren, bezoekers trekken
Aansluiten	– Topsectorenbeleid Rijksoverheid – Greendeal – Duurzame energie ambities Noordelijke overheden
Partners	– Tocardo – TTC – Energy Valley
Trekker	– Energy Valley
Fasering	– 2013 – 2015 Testlocatie en voorbereiden en demonstratieproject – 2016 e.v. Uitvoeren demonstratieproject Kornwerderzand
Kosten	– Tot 2015: € 1,9 miljoen

Zonne-energie opwekken wordt steeds interessanter. Het rendement van zonnepanelen neemt toe en de prijs daalt door grotere productiecapaciteit en meer marktvraag. De terugverdientijd neemt daardoor af. Begrijpelijk dat steeds meer organisaties en particulieren zonnepanelen plaatsen.

Zonne-energie snel rendabel

In 2013 wil de regio als proef zonnepanelen plaatsen op/in de dijk ter hoogte van Breezanddijk. De pilot moet niet alleen uitsluitel geven over het rendement. Ook de manier van monteren, de mate van onderhoud en de effecten op het landschap en de veiligheid van weggebruikers (lichtschittering) tellen mee. Interessant is ook de aanleg van een zogenaamde SolaRoad, als fietspad. Letterlijk een wegdek dat (zonne)energie opwekt. Deze toepassing wordt eerst in Krommenie getest. Bij positief resultaat wordt bekeken of toepassing op de Afsluitdijk mogelijk is, bijvoorbeeld in de fietspaden.

Pilot zonnenergie

Locatie	– Breezanddijk en/of de gehele Afsluitdijk
Doelstelling	– Testen zonne-energie onder locatie specifieke omstandigheden
Aansluiten	– Duurzame energieambities Noordelijke overheden
Partners	– Energieproducent en Energy Valley – Wetterskip Fryslân
Trekker	– Energy Valley
Fasering	– 2013 – 2015 Pilot – 2015 e.v. opschaling naar 5 MW
Kosten	– Pilot € 2,1 miljoen

De Waddenzee, die zich uitstrekt langs de kusten van Nederland, Duitsland en Denemarken, is het grootste getijdengebied ter wereld en tevens het grootst aaneengesloten natuurgebied van West-Europa. De Waddenzee is een belangrijk onderdeel van een ecosysteem van internationale betekenis, met een grotendeels ongestoorde natuurlijke dynamiek. Het ecologisch belang van de Waddenzee wordt nog eens onderstreept door de status van UNESCO Werelderfgoed. Ooit waren de Waddenzee en het IJsselmeer een groot estuarium. Dit was een van de rijkste viswateren van Europa. De aanleg van de Afsluitdijk heeft hier een einde aan gemaakt.

De Nieuwe Afsluitdijk pakt het herstel van de verbinding tussen de Waddenzee en het IJsselmeer op en versterkt daarmee beide belangrijke natuurgebieden.

Ook ligt er specifiek voor de Waddenkust, en zeker voor de omgeving van de Afsluitdijk, een grote uitdaging om de overgang tussen land en water op een meer vloeiende manier vorm te geven, zowel ten gunste van de natuur als ter versterking van de mogelijkheden voor recreatie en toerisme.

De Afsluitdijk is een historisch monument van onze succesvolle strijd tegen het water. Het is een toonbeeld van de Nederlandse kennis en kunde op dit gebied. Door innovatieve en duurzame projecten als de Vismigratierivier wordt De Nieuwe Afsluitdijk het nieuwe visitekaartje voor de waterbouwsector. Nergens op de wereld bestaat een plan dat lijkt op de Vismigratierivier. Wereldwijd zijn er wel ongeveer 200 vergelijkbare situaties, die vragen om een oplossing.

Natuur & water

Building with Nature

Tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw zagen we de natuur bij onze strijd tegen het water vooral als een tegenstander die we buiten de deur moesten houden. Geleidelijk aan, en ingegeven door natuurwetgeving, veranderde dit inzicht. Bij waterbouwkundige werken gingen we de natuur gaandeweg steeds meer ontzien. Schade moest voorkomen worden en waar dat onmogelijk bleek: elders compenseren. De aanleg van de 2e Maasvlakte bij Rotterdam is daarvan een goed voorbeeld. Inmiddels zijn we weer een stap verder. We gebruiken de natuur – en dan vooral natuurlijke processen – in de waterbouw om ons doel te bereiken. En wel zodanig dat de natuur zelf daar wel bij vaart. Anders gezegd: Building in Nature wordt Building with Nature. Met als een van de eerste voorbeelden het project Grensmaas in Limburg. Hier gaan hoogwaterbescherming en grindwinning hand in hand en krijgt de natuur meer ruimte.

Building with Nature kan bijdragen aan zowel de kustbescherming als het herstel en uitbreiding van natuurwaarden. Binnen het Programma Naar een Rijke Waddenzee hanteert de rijksoverheid Building with Nature als belangrijk principe. Het spreekt voor zich dat de regio deze techniek omarmt binnen De Nieuwe Afsluitdijk.

De regio verkent de aanleg van nieuwe kwelders tussen Zurich en Harlingen en bij Den Oever. De geleidelijke overgang van water en land heeft een positief effect op zowel de kustverdediging, de ecologie als de aantrekkingskracht van het gebied. Building with Nature maakt het wellicht ook mogelijk om de zogenaamde reserveringszone van de dijk te verkleinen. Deze ruimte, die eventueel nodig is voor toekomstige versterkingen, kan dan benut worden voor nieuwe ruimtelijke en toeristische ontwikkelingen.

Kortom, in 2013 onderzoeken we de mogelijkheden en haalbaarheid van Building with Nature bij Den Oever en Harlingen. Valt dat positief uit, dan worden de plannen verder uitgewerkt. De regio verwacht van dit project de nodige economische spin-off. De verkwaldering geeft het ecotoerisme een forse impuls en kan ook verbeeld worden in het nieuwe Informatiecentrum. Marktpartijen als het consortium EcoShape doen mee aan de verkenning. EcoShape is een samenwerkingsverband tussen marktpartijen, kennisinstellingen en overheden dat zich bezig houdt met de ontwikkeling van het principe Building with Nature.

Programma Naar een Rijke Waddenzee

De Waddenzee is een uniek natuurgebied dat niet voor niets tot UNESCO Werelderfgoed is uitgeroepen. Omdat de natuur door allerlei oorzaken onder druk staat, startte het toen-

malige ministerie van LNV (nu EZ) een meerjarig programma om de Waddenzee als natuurgebied sterker en veerkrachtiger te maken. Building with Nature, maar ook experimenten met

duurzame mossel- en zilte teelt, behoren tot dit programma, waarmee de overheid de natuur wil herstellen en nieuwe kansen wil creëren voor een duurzaam gebruik van dit zeldzame gebied.

Building with Nature

Locatie	– Kust Zurich-Harlingen – Kust Den Oever – Omgeving Afsluitdijk
Doelstelling	– Experimenteren met nieuwe vorm van deltatechnologie – Kustbescherming – Verbeteren ruimtelijke kwaliteit – Herstel natuurwaarden – Verbeteren recreatieve potenties – Stimuleren duurzame economische ontwikkeling
Aansluiten	– Topsectorenbeleid Rijksoverheid – Programma Naar een Rijke Waddenzee – Kaderrichtlijn Water (EU)
Partners	– Programma naar een Rijke Waddenzee – Wetterskip Fryslân
Trekker	– Programma naar een Rijke Waddenzee
Fasering	– 2013 – 2014 verkenning en uitwerking Zürich - Harlingen – 2014 Verkenning Den Oever – 2015 e.v. Voorbereiding uitvoering
Kosten	– Tot 2015 € 210.000

Herstel Ecologische verbinding Waddenzee-IJsselmeer

Een schets van een mogelijk ontwerp van Vismigratierivier.

De aanleg van de Afsluitdijk bracht veel goeds, maar had ook een nadelig effect. De afsluiting en abrupte overgang van zout naar zoet water ging ten koste van het ecosysteem van de voormalige Zuiderzee. Het rijke dier- en plantenleven verschaalde, met als meest tastbaar bewijs de achteruitgang van de visstand. Voor dezelfde vissen werd het ook steeds moeilijker om van zoet naar zout water en omgekeerd te trekken. Gestimuleerd door de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) wil de rijksoverheid het ecosysteem van het IJsselmeer gaan verbeteren en meer met de Waddenzee verbinden. Eerste, tastbare ingreep is het stimuleren van de visstand en vistrek door het plaatsen van een vishevel bij Den Oever. Kornwerderzand zou ook een vishevel krijgen. We onderzoeken echter of deze plaats kan maken voor de aanleg van een zogeheten Vismigratierivier. Dit is een kunstmatig

aangelegde, gecontroleerde en kronkelende getijdenrivier van zo'n 6 kilometer lengte. Een dergelijke oplossing is nog nergens anders ontwikkeld en kan een wezenlijke bijdrage leveren aan de vistrek tussen IJsselmeer en Waddenzee. Het niveau van het riviertje beweegt mee met de getijden. Het zorgt voor een natuurlijke trek, zonder dat er zout water in het IJsselmeer stroomt. Op de grens van zoet en zout ontstaat een nieuwe, brakke vegetatie.

Het is de bedoeling de vistrek beleefbaar te maken, bijvoorbeeld door middel van een kijkvenster. Deze noviteit is een welkome aanvulling op het educatieve en toeristische aanbod op De Nieuwe Afsluitdijk. De kosten voor het realiseren van dit project worden geschat tussen de € 60 en € 75 miljoen.

Onder andere de bot en de spiering profiteren van de Vismigratierivier.

Ecologische Verbinding (Vismigratierivier)

Locatie	– Westzijde spuicomplex Kornwerderzand
Doelstelling	– Herstel ecologische verbinding tussen Waddenzee en IJsselmeer – Bevorderen eco-toerisme – Nieuwe vormen van eco-engineering en Deltatechnologie
Aansluiten	– Programma naar een Rijke Waddenzee – Kaderrichtlijn Water (Eu) – Topsectorenbeleid Rijksoverheid
Partners	– Programma naar een Rijke Waddenzee – Waddenvereniging – Fryske Gea – Sportvisserij Nederland – Het Blauwe Hart – e.v.a.
Trekker	– Programma naar een Rijke Waddenzee
Fasering	– 2013 – 2015 Voorbereiding uitvoering – 2016 e.v. Uitvoering
Kosten	– 2013 – 2015 € 3,5 miljoen
Realisatiekosten	– € 60 - € 70 miljoen

De Afsluitdijk is van oudsher een economische factor van betekenis. De verbinding tussen de kop van Noord-Holland en Fryslân zorgde voor een belangrijke economische impuls in beide regio's. Zeker na de verdubbeling van de weg en het doortrekken van de A7 van Amsterdam naar Groningen en het Duitse achterland namen bereikbaarheid en economisch verkeer toe. De Afsluitdijk was ook lange tijd het meest tastbare en ultieme visitekaartje van onze waterbouwkundige kennis en kunde. Tot op de dag van vandaag trekt de oeververbinding jaarlijks zo'n 250.000 binnen- en buitenlandse bezoekers.

Door duurzame projecten te realiseren, wil de regio de Afsluitdijk niet alleen toekomstbestendiger, maar ook aantrekkelijker maken voor zowel bedrijven, kennisinstellingen als het grote publiek. Dat moet helemaal lukken als deze projecten gecombineerd worden met informatieve, educatieve en recreatieve functies. Daar is ook behoefte aan, zo blijkt uit onderzoek. We merken dat er veel belangstelling is voor het thema 'Economie & water'. Zowel van de kant van de overheid, als van kennisinstellingen en bedrijfsleven. We behandelen de meest concrete en in het Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk 2013 – 2016 opgenomen initiatieven. Nieuwe plannen en investeerders zijn altijd welkom.

Recreatie & Toerisme

De Afsluitdijk is een publiekstrekker van formaat. Toch is iedereen het er over eens dat de toeristische en educatieve kansen onvoldoende worden benut. De dijk aantrekkelijker maken voor het grote publiek is dan ook een belangrijke opgave voor de komende jaren.

Aan de potentie ligt het niet. De dam is een cultuurhistorisch monument en is wereldwijd bekend. Bovendien is de ligging uniek: op de grens van een groot watersportgebied en UNESCO werelderfgoed de Waddenzee.

Het enige wat moet gebeuren is het bijzondere karakter en de ligging beter onder de aandacht brengen. Dat kan online, maar ook door de bouw van een eigentijds informatiecentrum. Hier kunnen verleden, heden en toekomst op aantrekkelijke wijze worden verbeeld. De nieuwe, duurzame functies, testlocaties bij de sluizen en Breezanddijken uitstekende bereikbaarheid lenen zich daar als geen ander voor. Evenals het bijzondere karakter en de unieke biotoop van de Waddenzee.

Belangrijke aandachtspunten zijn ook het verbeteren van de bereikbaarheid van

bijvoorbeeld Kornwerderzand en het ontwikkelen van eigentijdse en voor een breed publiek aantrekkelijke voorzieningen. Niet alleen op de dijk, maar ook in het 'achterland' dat veel meer kan profiteren van de aantrekkingskracht van de Afsluitdijk en haar waterrijke omgeving.

Er ligt inmiddels een projectenboek Recreatie en Toerisme. Marktpartijen hebben daarvoor projecten en ideeën aangedragen. Stenden Hogeschool heeft achtergrondinformatie geleverd. Er ligt een gevarieerd maatregelenpakket dat de Afsluitdijk recreatief aantrekkelijker maakt. *Achterliggende strategie is: verbeteren en vergroten aanbod = langer verblijf = hogere bestedingen = meer werkgelegenheid.* Er is duidelijk behoefte aan een informatiecentrum waar iets te doen en te beleven valt én dat over horecavoorzieningen beschikt. Verwacht wordt dat de markt hier inspringt. Tot het zover is gaan Rijk en regio het verouderde informatiecentrum in Kornwerderzand opknappen en heropenen. Het regionale projectbureau neemt hier waarschijnlijk haar intrek.

Rijksoverheid en regio gaan samen de mogelijkheden tot de aanleg van een tweede fietspad onderzoeken. Dit fietspad – bij voorkeur een SolaRoad waar zonnepanelen in het wegdek verwerkt zijn – moet uitkijken op zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. In het verlengde hiervan zijn er plannen om het 'oversteken en

bedwingen' van de dijk aantrekkelijk(er) te maken voor sporters en recreanten.

Voor de verschillende trekpleisters op de Afsluitdijk is er budget om toeristische activiteiten te stimuleren en in gang te zetten (zie tabel Recreatie & Toerisme voor de feiten en cijfers).

Recreatie & Toerisme

Locatie	– Op diverse plaatsen op en rondom de Afsluitdijk
Doelstelling	– Meer publiek trekken en langer vasthouden – Beter uitnutten toeristisch economische potentie Afsluitdijk – Stimuleren ondernemersklimaat en werkgelegenheid – Ontwikkelen Afsluitdijk e.o. tot dag(deel)attractie door samenhang in Afsluitdijk, IJsselmeer en Waddenzee te brengen – Toeristisch vermarkten van ambitieprojecten en innovaties op en rondom de Afsluitdijk
Aansluiten	– Economisch, recreatief en toeristisch beleid partners
Partners	– Diverse marktpartijen
Trekker	– Werkgroep recreatie & toerisme (R&T)
Fasering	– 2013 – 2016
Kosten	– 2013 – 2016: € 4,9 miljoen

Mobiliteit en bereikbaarheid

Bij de aanpak van de Afsluitdijk beperkt het Rijk zich tot het verbeteren van de (water)veiligheid. De regio heeft haar ideeën over het verbeteren van bereikbaarheid en mobiliteit doorgegeven aan Rijkswaterstaat. Belangrijke suggestie is het 'in ere herstellen' van het zogenaamde Rondje Kornwerderzand. Hiermee worden het Kazemattenmuseum, de brug, de sluis en het informatiecentrum beter toegankelijk gemaakt voor zowel bewoners als bezoekers. Ander

initiatief is het verbeteren van de doorstroming van het weg- en waterverkeer bij de sluis van Kornwerderzand. Op het wensen- en initiatieflijstje van De Nieuwe Afsluitdijk staan ook nieuwe toeristische bewegwijzering het verbeteren van de af- en opritten en het verkorten van de wachttijden bij de sluis door een snellere bediening van de bruggen.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Locatie	– Op en rond de Afsluitdijk
Doelstelling	– Verbeteren doorstroom verkeer op en rond de Afsluitdijk – Verbeteren bereikbaarheid op en rond de Afsluitdijk – Verbeteren bereikbaarheid voorzieningen op en rond de Afsluitdijk – verbeteren bereikbaarheid voorzieningen
Aansluiten	– Economisch, recreatief en toeristisch beleid – Beleid ministerie I&M
Partners	– Rijk – Gemeenten
Trekker	– Projectbureau
Fasering	– Projecten worden in samenhang met Rijksopgave Afsluitdijk ontwikkeld
Kosten	– 2013 – 2016: pm

Zilte teelt & aquacultuur

Nederland experimenteert al met zilte teelt; het verbouwen van gewassen in (ver)zilte grond of in zout water (aquacultuur). Behalve op Texel experimenteren we in Noord Nederland weinig met deze vorm van land- en tuinbouw. Als kraamkamer voor nieuwe ontwikkelingen – en door de ligging op het

snijvlak van zoet en zout – is de Afsluitdijk bij uitstek geschikt voor experimenten. Denk aan de aanleg van een proefveld voor zilte teelt in de nabijheid van het informatiecentrum en restaurant. Of in de directe omgeving van de Vismigratierivier. Interessant voor publiek en nieuwe kansen biedend aan de horeca.

Zilte teelt & aquacultuur

Locatie(s)	– Nader te bepalen
Doelstelling	– Mogelijkheden voor zilte teelt/ aquacultuur op en rond de Afsluitdijk verkennen – Bijdrage leveren aan onderzoek zilte teelt / aquacultuur
Aansluiten	– Westergozone – Beleid ministerie EZ, landbouw – Studies Wageningen Universiteit – Wereldwijde klimaatproblematiek en de daarmee samenhangende verzilting in kustgebieden.
Partners	– Gemeenten – Nader te bepalen
Trekker	– Projectbureau
Fasering	– In 2013 vindt er een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden van zilte teelt plaats. Op basis hiervan zal een passend vervolg worden gegeven aan deze ambitie.
Kosten	– Haalbaarheidsonderzoek € 50.000

Informatiecentrum

De Nieuwe Afsluitdijk heeft het grote publiek, maar ook scholieren en studenten veel te bieden. Variërend van waterbouwkundige hoogstandjes en duurzame technieken en toepassingen tot cultuurhistorische monumenten en toeristische en recreatieve trekpleisters.

Ook kan het infocentrum dé plek worden waar informatie over de Wadden (Unesco) te vinden is. Belangrijke ambitie is dit alles gezamenlijk en aantrekkelijk te ontsluiten en bij de verschillende doelgroepen onder de aandacht te brengen. Zowel online als fysiek. Ingezet wordt op de realisatie van een nieuwe informatiecentrum dat het kloppend hart wordt van alles wat er op en

langs de Afsluitdijk te zien, te doen en te beleven valt.

Het centrum zou zowel een toeristische, recreatieve als educatieve functie moeten krijgen, waarbij informatievoorziening, beleving en vermaak hand in hand gaan met de inwendige mens. Bar, restaurant en wellicht ook vergadervoorzieningen behoren tot de mogelijkheden. Uitstappen op de Afsluitdijk, moet straks een vanzelfsprekendheid zijn.

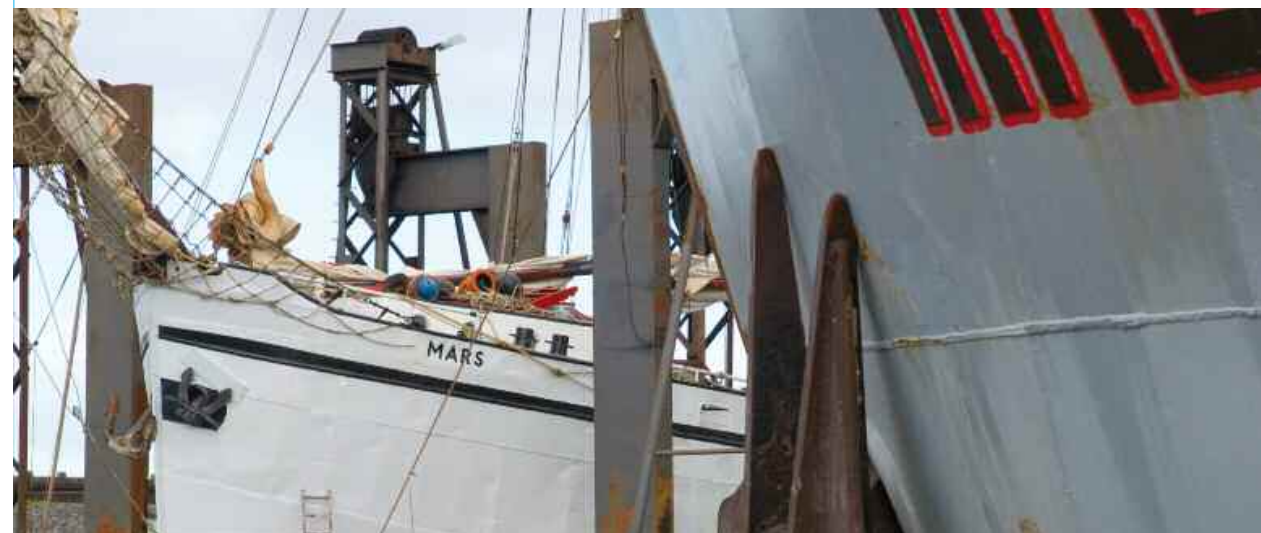
We beginnen met het vinden van investeerders en exploitanten die de mogelijkheden van De Nieuwe Afsluitdijk onderkennen en met veel enthousiasme en frisse ideeën oppakken.

Informatiecentrum

Locatie	– Op één van de 5 knooppunten op de Afsluitdijk
Doelstelling	– Realiseren van een publiekstrekker waarin projecten op De Nieuwe Afsluitdijk op een moderne en beleefbare manier onder de aandacht worden gebracht bij een breed publiek. – Realiseren van een informatiecentrum voor het Rijksproject Afsluitdijk – Realiseren van het informatiecentrum voor de Waddenzee (UNESCO) – Beter uitnutten economische potenties Afsluitdijk e.o. – Meer publiek trekken en langer vasthouden – Heropenen informatiecentrum/projectbureau Op de Dijk tot het moment van een groot informatiecentrum
Aansluiten	– Economisch, recreatief en toeristisch beleid en ambities regionale overheden
Partners	– Rijk – Nader te bepalen marktpartijen
Trekker	– Projectbureau
Fasering	– 2013 marktconsultatie en heropenen tijdelijk centrum Kornwerderzand – 2014 - nader te bepalen
Kosten	– 2013 € 200.000

Waddenpoort Den Oever

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier (HHNK) gaat de waterkering in o.a. Den Oever versterken. De huidige dijk tussen het dorp en de haven moet daarvoor in de komende jaren worden verzwakt. De maatregelen van het HHNK zijn zo veelomvattend dat de gemeente Hollands Kroon het

waterkeringsproject wil gebruiken als basis voor een opwaardering van de haven en het dorp Den Oever. Zodat de functie van Den Oever als Waddenpoort wordt versterkt en het dorp een betere uitgangspunt voor de toekomst krijgt. Het project is dermate omvangrijk en ingrijpend dat het als een afzonderlijke wordt opgepakt.

Waddenpoort Den Oever

Locatie	– Den Oever
Doelstelling	– Beter benutten potenties Den Oever als Waddenpoort – Herschikken havenfuncties om meer ruimte te creëren voor toerisme – Realisatie diverse recreatieve en toeristische projecten
Aansluiten	– Noodzakelijke dijkverzwaring HHNK – Masterplan Den Oever – De Nieuwe Afsluitdijk
Partners	– Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Trekker	– Gemeente Holland Kroon
Kosten	– € 11,6 miljoen 2013 – 2016

Hoe verder

Deze uitgave schetst een beeld van de ambities en verschillende thema's en projecten. Na een periode van onderzoek en voorbereiding, gaat er de komende jaren veel gebeuren op en rond de Afsluitdijk. De verwachting is dat het grootste deel van het werk (in totaal circa € 500 miljoen) in 2020 afgerond is.

Tot en met 2014 gaat het om een totaalpakket van ruim € 21 miljoen, waarvan de overheidsbijdrage ruim € 9 miljoen is. De regionale overheden investeren in het op gang brengen van de ambities door het bekostigen en ondersteunen van de projectorganisatie. De overige bijdragen zijn van andere overheden, de markt en via subsidies. Er is een grote rol voor de markt weggelegd in de realisatiefase. Dit geldt met name voor duurzame energie, maar ook voor recreatie & toerisme en het informatiecentrum. De ambities passen goed in subsidieprogramma's,

zoals het Waddenfonds en Europese subsidies. Daarnaast heeft het ministerie van Infrastructuur & Milieu € 20 miljoen beschikbaar gesteld als bijdrage aan de ambities.

Deze uitgave is en blijft dus een momentopname: zowel de lijst met projecten als de financieringsstrategie past zich aan aan wijzigende inzichten, omstandigheden en (bestuurlijke) prioriteiten. Van de € 5,6 miljoen die in 2013 begroot is, is circa € 1 miljoen gedekt en zijn we nog in gesprek over de subsidiering van de overige € 4,6 miljoen.

Wilt u de voortgang van het project De Nieuwe Afsluitdijk op de voet volgen, dan verwijzen we u naar de website: www.denieuweafsluitdijk.nl.

Hier vindt u ook de update van de feiten en cijfers zoals in dit document genoemd.

Deze uitgave is een samenvatting van het
Uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk 2013 - 2016.

Ambities en projecten zijn geordend binnen de thema's:
Energie & water, Natuur & water en Economie & water.
Water is de verbindende schakel binnen de thema's.

Het Rijk en de regio (De Nieuwe Afsluitdijk) werken samen aan
de versterking en vernieuwing van de dijk.

